O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVACIYALAR VAZIRLIGI

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG‘LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI

QORAQALPOG‘ISTON TIBBIYOT INSTITUTI

Ro‘yxatga olindi.
№ 23/15-4/1
2023 yil “31” avgust

“TASDIQLAYMAN”
Qoraqalpog‘iston tibbiyot instituti rektori
Ataniyazova O.A.
2023 yil “__” iyun

“YUQUMLI KASALLIKLAR”
O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	900000 – «Sog‘liqni saqlash va ijtimoiy ta’minot»
Ta’lim sohasi:	910000 – «Sog‘liqni saqlash»
Ta’lim yo‘nalishi:	60910600 – Tibbiy-biologik ish

Nukus– 2023

Fan/modul kodi	O‘quv yili	Semestr	Kreditlar
IN1.27 IK 1602	2023-2024	6	2

Fan/modul turi	Ta‘lim tili	Haftadagi dars soatlari
majburiy	Qoraqalpoq, rus	5

	Fanning nomi	Ma’ruza (soat)	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yuklama
1	Tibbiy-biologik	6	30	36	72

2

I. Fanning mazmuni

Ushbu modul dasturi O'zbekiston Respublikasi Davlat ta'lim standarti va bakalavriat ta'lim yo'nalishi malaka talablariga asoslangan holda tuzilgan, tibbiyot oliy o'quv yurtlarining tibbiy biologik ish fakulteti talabalariga yuqumli kasalliklar modulidan ta'lim berish uchun mo'ljallangan. Dastur yuqumli kasalliklar moduli bo'yicha o'qitiladigan talabalarning bilishlari kerak bo'lgan nazariy bilimlar va amaliy ko'nikmalar hajmini belgilaydi.

Ushbu dastur talabalarga yuqumli kasalliklarning asosiy klinik simptomlari, ularnig tashhisot printsiplari va usullari, kasallikning epidemiologiyasi, o'choqda bajarilishi kerak bo'lgan chora-tadbirlar, tekshirish usullari, profilaktikasining asoslari (umumiy va maxsus) bilimlarini egallab olishga imkoniyat yaratadi. Yuqumli kasalliklar modulida parazitar kasalliklarning tasnifi,etiologiyasi, epidemiologiyasi, klinikasi, tashxislash va davolashi keng yoritilgan.

Modul o‘qitishdan maqsad - Amaliy sog'liqni saqlash tizimida yuqumli kasalliklarga xizmat ko'rsatish, yuqumli kasalxonalarda laboratoriya tuzilishi va ishlash printsiplari, yuqumli kasalliklar to'g'risida bilim berish, asosiy diagnostika usullar bilan tanishtirish.

Modulning vazifalari

- Respublikamizda uchraydigan yuqumli kasalliklarni anamnez va klinik laborator ma'lumotlarga asoslanib erta aniqlash, bemorlarni to'g'ri davolash;
- sog'liqni saqlashning birlamchi bosqichida laborator tekshiruv usullaridan ratsional foydalanilgan holda yuqumli kasalliklar diagnostikasiga, davolash usullariga integral yondashish

Modul bo‘yicha talabalarning bilim, ko‘nikma va malakalariga qo‘yiladigan talablar:

Talaba:

- bemorning shikoyati, epidemiologik anamnezi va kasallik anamnezini to'plash;

- birlamchi tashxisni asoslash uchun zarur bo'lgan anamnestik va klinik belgilarni aniqlash va ularning yetakchilarini ajratish;

- laborator va instrumental tekshiruvlar rejasini tuzish;

- natijalarni tahlil qilish;

- klinik tashxisni asoslash va shakllantirish;

- o'chokda birlamchi profilaktik chora-tadbirlarni tashkillashtirish (spetsifik va nospetsifik) usullari haqida tasavvurga ega bo'lishi;

- yuqumli kasalliklarni etiologiyasi va epidemiologiyasi;

- yuqumli kasalliklarni hozirgi davrda klinik kechish xususiyatlari;

- yuqumli kaslliklarga erta tashhis qo'yish, taqqoslash, laborator va instrumental tashhis qo'yishni bilishi va ulardan foydalana olishi;

- sariqlik belgisi bilan kechuvchi kasalliklarda siydikda o't pigmentini aniqlash (Rozin sinamasi);

- bemordan gemokul'turaga qon olish (TPK misolida);

- o'tkir ichak kasalliklari (sal'monellez va ichburug')da bakteriologik tekshirish uchun najas olish;

- ko'kyo'tal kasalligida bemordan bakteriologik tekshirish uchun "yo'tal plastinka" usulida namuna olish;

- bezgak kasalligida gemoparazitni aniqlash maqsadida yo'g'on tomchi tayyorlash;

- bezgak kasalligida gemoparazitni aniqlash maqsadida surtma tayyorlash;

- enterobioz kasalligida gijja tuxumlarini aniqlash uchun perianal sohadan surtma tayyorlash;

- hayvonlar va kemiruvchilar tishlaganda jarohatlarni tozalash;

- uy sharoitida bemorlarda oral regidratatsiya o'tkazish amaliy ko'nikmalariga (shu jumladan klinik amaliy ko'nikmalariga) ega bo'lishi;

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.I.Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

	1-mavzu. Mutaxassislikka kirish. Virusli gepatitlarning (A,E,V,S, D) erta tashxisoti. Yuqumli xizmatning tuzilishi, yuqumli kasalliklar tasnifi, yuqumli jarayon davrlari, yuqumli kasalliklarning asosiy kliniksindromlari, yuqumli kasalliklarning diagnostikasi, davolash vaprofilaktikasining umumiy printsiplari. Yuqumli kasalxonadalaboratoriyalarni joylashishi va tartibi. Virusli gepatitlar (A, V, S, D, Ye) etiologiyasi, epidemiologiyasi, kasallik manbai, yuqish mexanizmlari, patogenezi, klinikasi, klinik tasnifi, laborator diagnostikasi, Kasallikning birlamchi, ikkilamchi va uchlamchi profilaktika chora tadbirlari, aholi orasida kasallikni oldini olish bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish. **2-mavzu.** Bakterial ichak infektsiyalarining erta tashxisoti. Ich terlama. A va V paratiflar. Sal'monellyoz, shigellyoz, OTI, botulizm, vabo etiologiya, klinikasi, epidemiologik va laborator ma'lumotlarni diagnostikada tutgan o'rni. Bakteriologik tekshiruvni o'tkazish, bakteriologik tekshiruv uchun material olish qoidalari, natijalarni taxlil etish. Kasalliklarning birlamchi, ikkilamchi va uchlamchi profilaktika chora-tadbirlari, aholiorasida kasallikni oldini olish bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish. **3-mavzu.** Zoonoz va o'ta xavfli infektsiyalarning erta tashxisoti. Brutsellyoz, o'lat, tulyaremiya, kuydirgi, maymun chechagi, O'zbekiston (Qrim-Kongo) gemorragik isitmasi etiologiya, klinikasi, epidemiologik va laboratorma'lumotlarni diagnostikada tutgan o'rni. O'XI bilan kasallangan bemoraniqlanganda shifokor taktikasi, tekshiruvga material olish usullari. O'XYuK tashhisot algoritmini tuzish. O'choqdagi shoshilinch profilaktik chora tadbirlar.
	III.Amaliy mashg'ulotlari buyicha ko'rsatma va tavsiyalar. **Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:** **1-mavzu.** Yuqumli kasalliklar moduliga kirish. Virusli gepatitlarning (A,E, V, S, D) erta va qiyosiy tashxisoti. **2-mavzu.** Virus etiologiyali kasalliklarning (O'RVI, gripp, epidemik parotit, OIV-infektsiyasi) erta va qiyosiy tashxisoti. Virusologik vaimmunologik tekshiruv usullari. **3-mavzu.** Bakterial ichak infektsiyalarining (Ich terlama. A va V paratiflar, sal'monellyoz, shigellyoz, OTI,botulizm, vabo) erta va qiyosiy tashxisoti. Bakteriologik tekshiruv usullari **4-mavzu.** Ekzantema sindromi bilan kechuvchi yuqumli kasalliklarning (qizamiq, qizilcha, skarlatina, suvchechak, iersiniozlar, meninkogokk infektsiyasi) erta va qiyosiy tashxisoti **5-mavzu.** Zoonoz va o'ta xavfli infektsiyalarning (brutsellyoz, o'lat, tulyaremiya, kuydirgi, O'zbekiston gemorragik isitmasi) erta va qiyosiy tashxisoti. O'XI ko'riladigan chora-tadbirlar. **6-mavzu.** Parazitologik kasalliklarning (enterobioz, askaridoz, tenioz, teniarinxioz, geminolipidoz, bezgak, amyobiaz, lyamblioz) erta va qiyosiytashxisoti. Parazitologik tekshiruv usullari.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkaziladi.

Amaliy mashg'ulotlarni o'tkazishda quyidagi didaktik tamoyillarga amal qilinadi:

- Amaliy mashg'ulotlarni maqsadini aniq belgilab olish;
- O'qituvchining innovatsion pedagogik faoliyati bo'yicha bilimlarni chuqurlashtirish imkoniyatlariga talabalarda qiziqish uyg'otish;
- Talabada natijani mustaqil ravishda qo'lga kiritish imkoniyatini ta'minlash;
- Talabani nazariy-metodik jihatdan tayyorlash va h.k.

Modul davomida egallanadigan amaliy ko'nikmalar ro'yxati:

- sariqlik belgisi bilan kechuvchi kasalliklarda siydikda o't pigmentini aniqlash (Rozin sinamasi);

- bemordan gemokul'turaga qon olish (TPK misolida);

- o'tkir ichak kasalliklari (sal'monellez va ichburug')da bakteriologik tekshirish uchun najas olish;

- ko'kyo'tal kasalligida bemordan bakteriologik tekshirish uchun "yo'tal plastinka" usulida namuna olish;

- bezgak kasalligida gemoparazitni aniqlash maqsadida yo'g'on tomchi tayyorlash;

- bezgak kasalligida gemoparazitni aniqlash maqsadida surtma tayyorlash;

- enterobioz kasalligida gijja tuxumlarini aniqlash uchun perianal sohadan surtma tayyorlash;

- hayvonlar va kemiruvchilar tishlaganda jarohatlarni tozalash;

- uy sharoitida bemorlarda oral regidratatsiya o'tkazish

III. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Vaktsinoprofilaktika. Ko'rsatma va qarshi ko'rsatmalar. Vaktsina turlari.
2. Respirator sindrom bilan kechuvchi yuqumli kasalliklarning (infektsion mononukleoz, difteriya, ko'kyo'tal) erta va qiyosiy tashxisoti
3. Enteroviruslar chaqirgan kasalliklarning (virusli diareyalar, poliomielit) erta va qiyosiy tashxisoti
4. TORCH-infektsiyasi (gerpetik infektsiya, toksoplazmoz, ureoplazma) erta va qiyosiy tashxisoti
5. Jarohat infektsiyalari (saramas, qoqshol, qutirish)

6. Paraztiologik kasalliklarning (leyshmanioz, balantadiaz, exinokokkoz) erta va qiyosiy tashxisoti

Mustaqil ta'lim mavzulari talabalar tomonidan auditoriyadan tashqari o'zlashtiriladi va mavzuga oid joriy baholashda inobatga olinadi.

IV. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

1. Abstrakt fikr yuritish.xodisalarni taxlil va sintez qilish qobiliyatiga ega bo'lish;
2.Dunyoqarashni shakllantirish uchun falsafiy bilimlarning asoslaridan foydalanish qobiliyati;
3. Nostandart vaziyatlarda harakat qilish qobiliyati, qabul qilingan qarorlar uchun ijtimoiy va ahloqiy javobgarlikni olishga tayyorlik;
4.O'z-o'zini rivojlantirishga,anglashga,o'qishga, ijodiy salohiyatdan foydalanishga tayyorlik ;
5.Favqulotdagi vaziyatlarda birinchi tibbiy yordam texnikasini, himoya usullarini qo'llashga tayyorlik ;
6.Kasbiy faoliyatning standart vazifalarini axborot,bibliografik manbalar,biotibbiyot terminologiyasi, axborot kommunikatsiya texnologiyalari va axborot xavfsizligining asosiy talablarini hisobga olgan holda hal qilishga tayyorlik;
7. Professional faoliyatdagi muammolarni hal qilish uchun og'zaki va yozma ravishda rus va xorijiy tillarda muloqot qilishga tayyorlik;
8.Tibbiy hujjatlarni yuritishga tayyorgarlik;
9.Kasbiy muammolarni hal qilishda dori vositalarini va ularning kombinatsiyalarini tibbiy maqsadlarda ishlatishga tayyorlik ;
10.Bemorlarga birlamchi tibbiy yordam ko'rsatishni tashkil etish va dastlabki tibbiy sanitar yordam ko'rsatishni ta'minlashga tayyorlik ;
11. Tibbiy yordam ko'rsatishda ko'zda tutilgan tibbiy asboblardan foydalanishga tayyorlik ;

V. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

•ma'ruzalar;
• seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);
• interfaol keys-stadilar;
•guruhlarda ishlash;
•taqdimotlarni qilish;
•individual loyihalar;
•jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

VI. Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada

yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbalari ro'yxati

Asosiy adabiyotlar:

1.Axmedova M.D. Yuqumli kasalliklar. Darslik. –Toshkent. Abu Ali ibn Sino. 2012 y.

2.Daminov T.A. Infektsionnie bolezni s detskimi infektsiyami. Uchebnik v 2x chastyax. – Tashkent. Tib-kitob. 2011g.

3.Zokirxodjaev A.X. Rukovodstvo po infektsionnim boleznyam dlya studentov med.vuzov. Uchebnik. –Tashkent. Abu Ali ibn Sino. 2010 g.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1 Raxmatov O. B. "Bolalar yuqumli kasalliklari". Darslik. Toshkent "Cho'lpon" tibbiyot nashriyoti, 2008 y.

2.Pokrovskiy V.I.i dr «Infektsionnie bolezni i Epidemiologiya». Uchebnik. Moskva «Meditsina», 2003 g.

3.Samarina V.N., Sorokina O.A. «Detskie infektsionnie bolezni». Uchebnik.

S.Peterburg «Nevskiy Dialet», 2001 g..

Internet saytlari:

1. Uz.ResSSV veb-sayt www.minzdrav.uz;
2. www.med-edu.ru
3. www.med-info.ru
4. www.medikal-encyclopedia.zelenka.ru
5. www.journals.mediru
6. www.tma.uz.
7. www.ziyonet.uz
8. www.see-educoop.net/...in/.../family_health_nurse

Qoraqalpog'iston tibbiyot instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.
Institut kengashining 20__ yil "___" _____dagi "___" – sonli bayonnomasi.

Fan modul uchun ma'sullar:
Tleumbetova Ú Qoraqalpog'iston tibbiyot instituti, "Epidemiologiya va yuqumli kasalliklar" kafedrasi assistenti
Mualliflar jamoasi – Qoraqalpog'iston tibbiyot instituti "Epidemiologiya va yuqumli kasalliklar" kafedrasi professor-o'qituvchilari.

Taqrizchilar: Qosimov I.A. Toshkent pediatriya tibbiyot instituti bolalar yuqumli kasalliklari kafedrasi mudiri, professor, t.f.d. Niyazova T.A..TTA yuqumli va bolalar yuqumli kasalliklarikafedrasi dotsenti, t.f.d.